

Walicka M., *Wymiana handlowa małych i średnich przedsiębiorstw w procesie konwergencji*, „Ekonomia i Prawo”, Polszakiewicz B., Boehlke J. (red.), Tom XII, nr 4/2013, ss. 577-588. DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/EiP.2013.042>

MONIKA WALICKA*

WYMIANA HANDLOWA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W PROCESIE KONWERGENCJI**

STRESZCZENIE

Przystąpienie Polski do strefy euro jest warunkiem koniecznym, strategicznym, a zarazem powodującym daleko idące konsekwencje zarówno dla gospodarki jako całości, jak i poszczególnych uczestników rynku. Celem artykułu jest pokazanie charakteru działalności handlowej małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w kontekście wpływu przystąpienia Polski do strefy euro na ich wymianę handlową z państwami trzecimi oraz członkowskimi Unii Europejskiej. Zaprezentowano literaturę, przeprowadzono analizę zastanych danych oraz przedstawiono wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2013 r. wśród małych i średnich przedsiębiorstw w województwie podlaskim.

Słowa kluczowe: strefa euro, eksport, import, Unia Europejska, handel zagraniczny

Klasyfikacja JEL: F10, D20

* Monika Walicka, Politechnika Białostocka, Wydział Zarządzania, Katedra Finansów i Rachunkowości, ul. Ojca Tarasiuka 2, 16-001 Kleosin, tel. +48 85 746 98 48, e-mail: m.walicka@pb.edu.pl.

** Artykuł powstał w ramach projektu „Rola handlu zagranicznego w procesie konwergencji. Przedsiębiorstwa handlowe szanse i zagrożenia w strefie euro” finansowanego przez Narodowy Bank Polski.

FOREIGN TRADE OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES UNDER CONVERGENCE PROCESS

SUMMARY

The accession of Poland to the Euro Zone is a necessary, strategic condition, causing far-reaching consequences for the economy as a whole, but also for individual market participants. The purpose of this article is to show the nature of the commercial activity of small and medium size enterprises (SMEs) in the context of the impact of Polish accession to the euro zone trade with third countries and EU Member State. The analysis goal is to indicate if the introduction of common currency affects the size of SMEs' trade with the countries of the European Union, the Schengen area and the euro area.

Keywords: euro zone, import, export, European Union, foreign trade

JEL Classification: F10, D20

WSTĘP

Wprowadzenie wspólnej waluty w Polsce przyczyni się do zmniejszenia kosztów transakcji handlowych oraz eliminacji ryzyka kursowego. Ma to szczególne znaczenie dla gospodarek otwartych, w których nie są rozwinięte terminowe rynki walutowe¹. Eliminacja kosztów transakcyjnych może mieć szczególne znaczenie dla krajów, gdzie obroty handlowe koncentrują się wokół jednego lub niewielkiej grupy krajów, mających wspólną walutę. W Polsce prawie jedna trzecia całości obrotów handlu zagranicznego przypada na Niemcy, a na kraje strefy euro ponad 50% całości wymiany².

Celem artykułu jest analiza wpływu przystąpienia Polski do strefy euro na działalność handlową przedsiębiorstw oraz znalezienie odpowiedzi na pytanie: czy i w jakim stopniu przyjęcie wspólnej waluty może wpłynąć na wielkość handlu MSP. Rozważania przeprowadzane są w stosunkowo wąskim kontek-

¹ Z. Korzeb, *Ewolucja ekonomicznych funkcji państwa wobec sektora małych i średnich firm*, [w:] U. Zagóra-Jonszta (red.), *Dokonania współczesnej myśli ekonomicznej – teorie nieliberalne wobec ekonomicznej roli państwa a polityka społeczno-ekonomiczna*, AE Katowice, Katowice 2004, s. 371–384.

² A. Cieślak, J.J. Michałek, J. Mycielski, *Analiza skutków handlowych przystąpienia Polski do Europejskiej Unii Monetarnej przy użyciu uogólnionego modelu grawitacyjnego*, http://www.nbp.pl/badania/seminaria_bise/bise_uwO.pdf (26.10.2013).

ście – kierunków i wielkości wymiany handlowej. Przesłanką do uzupełnienia istniejącego stanu wiedzy były pojawiające się w literaturze przedmiotu liczne spory dotyczące oceny członkostwa w unii monetarnej, a w szczególności przystąpienia Polski do strefy euro. Dostępne opracowania w znacznej mierze opierają się na próbach, w których przeważają przedsiębiorstwa duże. W niniejszym opracowaniu nacisk położono na sytuację małych i średnich przedsiębiorstw, gdyż tak naprawdę to one najsilniej odczuwają koszty, a także korzyści związane z akcesją. W odróżnieniu od dotychczasowych analiz przeprowadzone badanie uwzględniło specyfikę Polski Wschodniej (województwo podlaskie). Zastosowano metodę badań ankietowych CAWI z użyciem kwestionariusza ankiety. Badanie przeprowadzono w 2013 r.

Artykuł składa się z 3 części. Pierwsza stanowi krótki przegląd dotychczasowych publikacji poświęconych uwarunkowaniom współczesnej wymiany handlowej. Kolejna zawiera szacunki dotyczące handlu zagranicznego Polski. Trzecia, ostatnia stanowi prezentację wyników badań. Wnioski końcowe ujęto w zakończeniu.

1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU HANDLU ZAGRANICZNEGO

Państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE) objęte derogacją, aby przystąpić do strefy euro, powinny spełniać poszczególne kryteria konwergencji. Polska obecnie znajduje się w trakcie procesu konwergencji ze strefą euro (strefa b). W porównaniu z krajami strefy euro wykazuje wyższy wzrost gospodarczy, ale znacznie niższy poziom PKB *per capita*³. Wśród krajów Europy Środkowej Polska jest jednym z krajów najbardziej zbliżonych pod względem cyklu koniunkturalnego do krajów strefy euro⁴. Współczesna międzynarodowa wymiana handlowa odbywa się przy uczestnictwie wielu państw i gospodarek, na różnych płaszczyznach oraz odbiega od klasycznej koncepcji rozumienia i percepcji handlu zagranicznego. Należy podkreślić, że współczesny handel to nie tylko wymiana dóbr materialnych, ale też praw patentowych, licencji, *know-how*⁵ czy nawet kapitału. Zmiana wolumenu, zakresu i sposobu organizacji handlu międzynarodowego sprawia, że przyczynia się on do powstawa-

³ Eurostat, *National accounts*, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/images/7/78/National_accounts_-_GDP_YB2013.xls (15.10.2013).

⁴ M. Laszuk, *Wpływ przystąpienia Polski do strefy euro na wymianę handlową z krajami Unii Europejskiej oraz z państwami trzecimi*, „Ekonomia i Prawo”, t. 12, nr 1/2013.

⁵ J. Prystrom, *Innowacje w procesie rozwoju gospodarczego, Istota i uwarunkowania*, Difin, Warszawa 2012.

nia nowych, dotychczas nieznanych form aktywności ekonomicznej państw, korporacji transnarodowych, podmiotów krajowych, a nawet całych ugrupowań integracyjnych⁶.

O wielkości korzyści z handlu decyduje kierunek prowadzonej polityki handlowej. Wolny handel podnosi poziom dobrobytu krajowego⁷, a redukcja utrudnień handlowych wymaga koordynacji międzynarodowej polityki handlowej. Zniesienie granic pomiędzy państwami sprzyja intensyfikacji transakcji biznesowych, zwiększa wolumen obrotów międzynarodowych i inwestycji⁸. MSP w krajach przygotowujących się do pełnej akcesji do strefy euro powinny odpowiednio przygotować się do nowej sytuacji, uwzględniając w niej specyfikę prowadzonego biznesu, jego umiejscowienie geograficzne oraz charakter prowadzonej wymiany handlowej⁹.

2. WYMIANA HANDLOWA POLSKI – PODSTAWOWE CHARAKTERYSTYKI

Polski handel zagraniczny w 2012 r. funkcjonował w dosyć specyficznych warunkach, towarzyszyło mu spowolnienie gospodarki światowej oraz niepewna sytuacja na strategicznych dla Polski rynkach zagranicznych. Wiele gospodarek europejskich dotknęła recesja przejawiająca się nie tylko wzrostem bezrobocia, ale też ogólną niestabilnością finansową. Według szacunków MSZ wzrost gospodarczy Polski w 2012 r. wyniósł 1,9% PKB (4,5% w 2011 r.), podczas gdy UE i strefa euro znalazły się w recesji – średni spadek PKB wyniósł tam odpowiednio 0,3% i 0,6%. Szybciej od Polski rozwijały się w 2012 r. jedynie państwa bałtyckie: Łotwa 5,6%, Litwa 3,6%, będąca członkiem strefy euro Estonia 3,2%¹⁰. Spośród pozostałych państw regionu w 2012 r. podobne do Polski tempo wzrostu zanotowała Słowacja (2,0%), nieznacznie PKB wzrósł w Bułgarii (0,8%) i w Rumunii (0,3%)¹¹.

⁶ J. Rymarczyk, W. Niemiec, *Współczesne tendencje w handlu międzynarodowym*, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Warszawa 2007, s. 6–9.

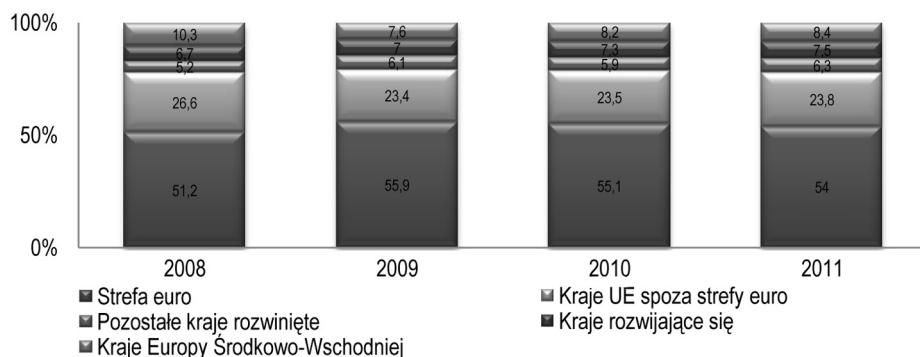
⁷ MSZ, *Euro. Wspólna waluta europejska*, Warszawa 2011, s. 2–14.

⁸ J. Kundera, *Trade Effects of Borders' Elimination. The Case of Poland*. „Eurolimes”, No. 13/2012, s. 75–98.

⁹ F.J. Greene, L. Travis, *Preparations for the Euro by U.K. SMEs with Trading Links with the Euro Currency Area*, „Small Business Economics”, No. 19/2002, s. 307–319.

¹⁰ MSZ, *Społeczno-gospodarcze efekty członkostwa Polski w Unii Europejskiej, Główne wnioski w związku z dziewiątą rocznicą przystąpienia Polski do UE*, Warszawa 2013, s. 3–4.

¹¹ *Ibidem*, s. 3.

Wykres 1. Udział wybranych gospodarek w eksporcie Polski ogółem

Źródło: KUKE, *Handel zagraniczny Polski w 2011 r.*, Warszawa 2012, s. 9.

Sytuacja na rynkach globalnych oraz problemy strefy euro miały swoje następstwa w strukturze polskiego handlu zagranicznego. W 2011 r. spadł poziom eksportu do krajów strefy euro na korzyść krajów rozwijających się i krajów Europy Środkowo-Wschodniej (wykres 1.). Mimo problemów na rynkach głównych polskich partnerów handlowych, głównie w strefie euro, wzrost eksportu w 2011 r. był relatywnie wysoki. Wpływ miała na to przede wszystkim wysoka dynamika na rynkach rozwijających się i słabiej rozwiniętych. Ponad 70% obrotów polskiego handlu zagranicznego realizowane jest z krajami UE, w tym udział eksportu do tych państw stanowił 76% eksportu ogółem w 2012 r., a import ponad 57% importu polskiej gospodarki. W latach 2009–2012 odnotowuje się sukcesywny spadek wolumenu eksportu do krajów UE i strefy euro (tabela 1.).

Tabela 1. Obroty handlu zagranicznego Polski ogółem i wg krajów w latach 2008–2012 (struktura %)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012#
Eksport	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	84,1	83,0	85,6	84,9	84,5	82,2
w tym UE*	78,9	77,8	79,6	79,1	78,2	76,0
w tym strefa euro**	52,2	51,2	56,2	55,3	54,3	52,0
Kraje rozwijające się	6,1	6,7	6,9	7,1	7,2	8,1
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej***	9,8	10,3	7,5	8,0	8,3	9,7
Import	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	71,1	69,3	69,1	67,2	66,9	64,1
w tym UE	64,2	61,9	61,9	59,5	59,8	57,2
w tym strefa euro	48,7	47,1	48,8	46,4	46,6	44,9

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012#
Kraje rozwijające się	18,3	19,1	20,9	21,0	19,1	19,8
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej	10,6	11,6	10,0	11,8	14,0	16,1

* Obroty z krajami UE obejmują: Austrię, Belgię, Bułgarię, Czechy, Cypr, Danię, Estonię, Finlandię, Francję, Grecję, Hiszpanię, Holandię, Irlandię, Litwę, Luksemburg, Łotwę, Malte, Niemcy, Portugalię, Słowację, Słowenię, Szwecję, Rumunię, Węgry, Wielką Brytanię, Włochy.

** Obroty z krajami strefy euro obejmują: Austrię, Belgię, Cypr, Estonię, Finlandię, Francję, Grecję, Hiszpanię, Holandię, Irlandię, Luksemburg, Malte, Niemcy, Portugalię, Słowację, Słowenię, Włochy.

*** Obroty z krajami Europy Środkowo-Wschodniej obejmują: Albanie, Białoruś, Chorwację, Mołdawię, Rosję i Ukrainę.

Prognoza MG

Źródło: GUS, *Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2008–2012 r.*, Warszawa 2013; GUS, *Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów I–XII 2011 r.*, Warszawa 2012.

Spośród rynków strefy euro pogorszenie salda nastąpiło w większości przypadków. Niekorzystne zmiany w strukturze wymiany handlowej z rynkami Niemiec, Francji i Włoch skompensowała poprawa salda z unijnymi krajami nienależącymi do strefy, będąca rezultatem relatywnie szybkiego wzrostu eksportu. Niezależnie od stale zwiększającej się wymiany towarowej, z krajami UE łączą Polskę rosnące powiązania kapitałowe. Wiele przedsiębiorstw z krajów Unii prowadzi działalność gospodarczą w Polsce, a więc sytuacja gospodarcza w Europie wpływa na ich kondycję finansową¹². Produkowane przez nie wyroby w większości kierowane są na eksport, zwłaszcza do krajów UE.

Tabela 2. Obroty towarowe Polski w latach 2011–2012 r. z krajami strefy euro (mln euro)

KRAJ STREFY EURO	STYCZEŃ–GRUDZIEŃ 2012			STYCZEŃ–GRUDZIEŃ 2011			DYNAMIKA		UDZIAŁ % W:	
	EKSPORT	IMPORT	SALDO	EKSPORT	IMPORT	SALDO	EKSPORTU	IMPORTU	EKSPORCIE	IMPORCIE
Niemcy	35650,3	32057	3592,8	35664,3	34042,1	1622,2	100,0	94,2	25,12	21,13
Francja	8274,6	6010,2	2264,4	8371,0	6373,8	1997,2	98,8	94,3	5,83	3,96
Włochy	6901,8	7785,8	-884,0	7293,7	8234,6	-940,9	94,6	94,5	4,86	5,13
Niderlandy	6340,7	5833,4	507,3	5968,4	5717,5	250,9	106,2	102,0	4,47	3,85
Słowacja	3637,2	3166,1	471,1	3356,7	3151,4	205,2	108,4	100,5	2,56	2,09
Belgia	2927,7	3381,8	-454,1	3177,3	3378,7	-201,4	92,1	100,1	2,06	2,23
Hiszpania	2843,1	2962,1	-128,1	3272,9	2993,0	279,9	86,6	99,0	2,00	1,95
Austria	2679,1	2563,5	115,6	2617,8	2805,1	-187,4	102,3	91,4	1,89	1,69
Finlandia	1056,3	1307,0	-250,7	1022,3	1531,0	-508,7	103,3	85,4	0,74	0,86
Estonia	866,2	121,8	744,4	766,7	153,7	613,0	113,0	79,2	0,61	0,08
Grecja	507,3	290,1	217,2	596,8	362,0	234,7	85,0	80,1	0,36	0,19

¹² W. Czemieli-Grzybowska, *Zarządzanie przedsiębiorstwem społecznym w procesie konwergencji*, Wyd. SEDNO, Warszawa 2012, s. 45–70.

KRAJ STREFY EURO	STYCZEŃ–GRUDZIEŃ 2012			STYCZEŃ–GRUDZIEŃ 2011			DYNAMIKA		UDZIAŁ % W:	
	EKSPORT	IMPORT	SALDO	EKSPORT	IMPORT	SALDO	EKSPORTU	IMPORTU	EKSPORCIE	IMPORCIE
Irlandia	474,2	892,1	-417,9	397,4	777,3	-379,9	119,3	114,8	0,33	0,59
Słowenia	464,6	523,3	-58,7	464,6	519,3	-54,6	100,0	100,8	0,33	0,34
Portugalia	456,9	406,1	50,9	476,9	398,8	78,1	95,8	101,8	0,32	0,27
Cypr	203,2	173,1	30,2	226,9	155,0	71,8	89,6	111,6	0,14	0,11
Luksemburg	175,5	295,5	-119,9	203,9	299,3	-95,3	86,1	98,7	0,12	0,19
Malta	36,5	27,7	8,7	61,6	37,5	24,1	59,1	73,8	0,03	0,02

Źródło: DSA MG, *Syntetyczna informacja o eksporcie i imporcie Polski za 2012 rok, Dane wstępne*, Warszawa 2013, s. 6.

Wiodącym krajem w wymianie handlowej z Polską są Niemcy (tabela 2.). W 2012 r. dodatnie saldo obrotów wygenerowano na handlu z: Francją, Holandią, Słowacją, Austrią, Estonią, Grecją. Jeżeli chodzi o dynamikę eksportu, to najszybciej w ostatnich latach wzrasta wolumen eksportu do Irlandii, Estonii, Słowacji i Holandii. W latach 2011–2012 Polska była importerem towarów głównie z Niemiec, Włoch i Francji, najszybciej zaś rósł wolumen obrotów z Irlandią, Cyprzem i Holandią. Najniższa dynamika eksportu towarów z Polski cechuje gospodarkę Malty, Grecji i Hiszpanii, importu zaś – Malty i Estonii.

3. CHARAKTER WYMIANY HANDLOWEJ MSP Z KRAJAMI UE ORAZ Z PAŃSTWAMI TRZECIMI – BADANIA EKSPLORACYJNE

Analizę charakteru wymiany handlowej przeprowadzono na podstawie badań ankietowych, finansowanych w ramach projektu NBP. Szczegółowy opis metodologiczny ujęto w artykule J. Kilon¹³. Badaniem ankietowym objęto 36 małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową na terenie województwa podlaskiego. Ankietyzację przeprowadzono metodą CAWI, obróbkę danych przeprowadzono zaś z zastosowaniem pakietu MS Excel. Analizę przeprowadzono w kontekście dynamiki i charakteru zmian oraz krajów, z którymi badane przedsiębiorstwa dokonują wymiany handlowej. Zmierzono charakter wymiany w postaci wzrostu lub spadku poszczególnej kategorii, w następnym wyliczono wskaźnik wzrostu/spadku mierzony udziałem procentowym importu/ eksportu w obrotach ogółem. W tabeli 3. znajduje się uśrednione statystycznie zestawienie wskaźników przedsiębiorców.

¹³ Zob. szerzej: J. Kilon, *Handel zagraniczny w procesie konwergencji – metodyka badań przedsiębiorstw handlowych województwa podlaskiego*, „Ekonomia i Prawo”, t. 12, nr 4/2013.

Tabela 3. Charakter wymiany handlowej podlaskich MSP w latach 2007–2013 z zagranicznymi partnerami mierzony % obrotów ogółem

TENDENCIA	SKALA	IMPORT [%]	EKSPORT [%]
Wzrost	Do 5%	29,2	9,1
	5–15%	20,8	21,2
	15–20%	4,2	15,2
	Powyżej 20%	25,0	18,2
Spadek	Do 5%	12,5	21,2
	5–15%	0,0	6,1
	15–20%	0,0	3,0
	Powyżej 20%	8,3	6,1

Źródło: badania własne.

Na szczególną uwagę zasługuje dynamika importu, cechująca się konsekwentnym wzrostem, najczęściej rzędu 5% lub 5–15% – łącznie ponad 51% wskazań. W 25% przedsiębiorstw wzrost ten przekroczył 20%. W nielicznych firmach nastąpił niewielki spadek importu (do 5%) – 12,5% wskazań, oraz powyżej 20% w przypadku 8,3% badanych. Nie odnotowano spadków w przedziale pośrednim 5–20%. Inaczej wyglądała sytuacja w przypadku eksportu. Najniższy odsetek przedsiębiorstw wskazał 5% wzrost, ponad połowa (54,6%) odnotowała zaś udział eksportu w obrotach ogółem wyższy niż 5%, u 21,2% badanych wystąpiła słaba tendencja spadkowa eksportu (do 5%), a tylko 15,2% badanych zauważyło spadek większy niż 5%. Z analizy charakteru i dynamiki wymiany wynika, że przedsiębiorcy chętnie importują i eksportują. O ile import zwykle stanowi od 5 do 15% obrotów, to skala eksportu wzrasta w 3 najwyższych przedziałach.

W kolejnej części badania skupiono się nad krajami będącymi najczęstszymi kontrahentami MSP. W tym celu sporządzono ranking takich krajów, na podstawie częstości wskazań poszczególnych partnerów handlowych w badaniu ankietowym (tabela 4.).

Z przeprowadzonych badań wynika, że w przypadku importu najczęstszym partnerem handlowym podlaskich MSP są przedsiębiorstwa z Niemiec. Firmy chętnie importują też dobra i usługi z Belgii, Litwy, Chin oraz Czech i Francji. W przypadku eksportu na uwagę zasługuje fakt, że ponad 58% badanych eksport kieruje na rynek litewski, ponad 44% na białoruski, ponad 41% na niemiecki. Stosunkowo wysoki odsetek badanych, ponad 30%, wskazywał rynki Wielkiej Brytanii, Belgii, Czech i Rosji. Należy zauważyć, że wszystkie te kraje są członkami Unii Europejskiej. Na uwagę zasługuje fakt, że w pierwszej dziesiątce krajów, z których badani importują, tylko jeden kraj

nie jest członkiem UE oraz strefy Schengen i są to Chiny. Wśród wszystkich 23 wskazywanych krajów importu tylko 4 nie należą do UE, a 5 nie należy do strefy Schengen. Przedsiębiorcy również chętnie eksportują do kontrahentów z UE. Aż 78% krajów eksportu to członkowie UE, 73% należy do strefy Schengen. W pierwszej dziesiątce liderów eksportu pojawia się tu Białoruś, Rosja i Ukraina – kraje znajdujące się blisko wschodniej granicy, więc chociażby ze względu na bliskość rynków i niskie koszty transportu ich obecność w czołówce rankingu wydaje się uzasadniona.

Tabela 4. Kraje z którymi podlaskie MSP najczęściej dokonują wymiany handlowej

KRAJ	ODSETEK FIRM OGÓŁEM	CZŁONKOSTWO			KRAJ	ODSETEK FIRM OGÓŁEM	CZŁONKOSTWO		
		UE	STREFA SCHENGEN	STREFA EURO			UE	STREFA SCHENGEN	STREFA EURO
IMPORT					EKSPORT				
Niemcy	36,1	+	+	+	Litwa	58,3	+	+	–
Belgia	25,0	+	+	+	Białoruś	44,4	–	–	–
Litwa	22,2	+	+	–	Niemcy	41,7	+	+	+
Chiny	22,2	–	–	–	Wielka Brytania	33,3	+	+*	–**
Czechy	19,4	+	+	–	Belgia	30,6	+	+	+
Francja	19,4	+	+	+	Czechy	30,6	+	+	–
Dania	16,7	+	+	–**	Rosja	30,6	–	–	–
Hiszpania	16,7	+	+	+	Ukraina	27,8	–	–	–
Włochy	16,7	+	+	+	Hiszpania	19,4	+	+	+
Austria	13,9	+	+	+	Włochy	19,4	+	+	+
Wielka Brytania	13,9	+	+*	–**	Bułgaria	16,7	+	+	–
Węgry	13,9	+	+	–	Grecja	16,7	+	+	+
Holandia	13,9	+	+	+	Francja	16,7	+	+	+
Finlandia	11,1	+	+	+	Węgry	16,7	+	+	–
Szwecja	8,3	+	+	–	Estonia	13,9	+	+	+
Słowacja	8,3	+	+	+	Słowacja	13,9	+	+	+
Słowenia	8,3	+	+	+	Austria	11,1	+	+	+
Rosja	8,3	–	–	–	Finlandia	11,1	+	+	+
Białoruś	8,3	–	–	–	Irlandia	11,1	+	+*	+
Korea	8,3	–	–	–	Łotwa	11,1	+	+	–
Bułgaria	5,6	+	+	–	Holandia	11,1	+	+	+
Cypr	5,6	+	–	–	Rumunia	11,1	+	–	–
Grecja	5,6	+	+	+	USA	11,1	–	–	–

* Tylko w zakresie III filaru

** Klauzula *opt-out*

Kolorem szarym oznaczono kraje mające traktatowy obowiązek wprowadzenia waluty euro.

Źródło: badania własne.

Kolejną ważną kwestią jest waluta stosowana w prowadzonej wymianie handlowej. Tylko około 48% dostawców pochodziło z krajów posiadających wspólną walutę. W ponad 11% krajów waluta euro zostanie wkrótce wprowadzona na podstawie obowiązku traktatowego, np. Litwa, Czechy, Węgry, Szwecja i Bułgaria. W przypadku eksportu 12 krajów posiadało euro, 6 ma obowiązek wprowadzenia, 1 kraj ma klauzulę *opt-out*. Pozostałe 4 kraje eksportu to Białoruś, Rosja, Ukraina, USA.

ZAKOŃCZENIE

Euro jest prawnym środkiem płatniczym, używanym w 17 państwach Unii Europejskiej (28 krajów), poza strefą euro jest zatem 101 krajów. Z tych krajów tylko Dania i Wielka Brytania – na mocy porozumienia z UE (klauzula *opt-out*) nie muszą, choć mogą wejść do strefy euro. W kontekście przeprowadzonych badań oznacza to, że wymiana handlowa MSP prowadzona jest głównie z kontrahentami posiadającymi wspólną walutę. Z przeprowadzonej analizy wynikają również trzy implikacje na temat działalności handlowej MSP. Po pierwsze, przedsiębiorstwa MSP prowadzą aktywną wymianę handlową, która cechuje się na przestrzeni ostatnich pięciu lat tendencją wzrostową. Po drugie, wymiany dokonują głównie z partnerami unijnymi: posiadającymi wspólną walutę, będącymi w procesie konwergencji lub mającymi traktatowy obowiązek wprowadzenia wspólnej waluty. Po trzecie, specyfika regionu badanej populacji – wysoki odsetek eksporterów na Białoruś, do Rosji i Ukrainy, dająca podstawę do kolejnych, poszerzonych badań procesów handlowych w tym regionie pod kątem wpływu przystąpienia Polski do strefy euro na intensywność tej wymiany.

Podsumowując, akcesja do strefy euro może więc jedynie przyczynić się do ożywienia wymiany handlowej MSP, gdyż zmniejszona zostanie niepewność dotycząca kształtowania się przyszłych przychodów oraz kosztów przede wszystkim podmiotów dokonujących obrotów wewnątrz UE, ale również eksporterów i importerów poza kraje UE.

BIBLIOGRAFIA

- Cieślak A., Michałek J.J., Mycielski J., *Analiza skutków handlowych przystąpienia Polski do Europejskiej Unii Monetarnej przy użyciu uogólnionego modelu grawitacyjnego*, http://www.nbp.pl/badania/seminaria_bise/bise_uwO.pdf (26.10.2013).
- Czemieli-Grzybowska W., *Zarządzanie przedsiębiorstwem społecznym w procesie konwergencji*, Wyd. SEDNO, Warszawa 2012.

- DSA MG, *Syntetyczna informacja o eksporcie i imporcie Polski za 2012 rok, Dane wstępne*, Warszawa 2013, http://www.mg.gov.pl/files/upload_d/8437/Syntetyczna_informacja_HZ_I_XII_dane_wstepne_20130213_w_ost.pdf (15.08.2013).
- Eurostat, *National accounts*, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/images/7/78/National_accounts_-_GDP_YB2013.xls (15.10.2013).
- Greene F.J., Travis L., *Preparations for the Euro by U.K. SMEs with Trading Links with the Euro Currency Area*, „Small Business Economics”, No. 19/2002.
- GUS, *Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów I–XII 2011 r.*, Warszawa 2012.
- GUS, *Roczniki Statystyczne Handlu Zagranicznego 2008–2011 r.*, Warszawa 2012.
- Kilon J., *Handel zagraniczny w procesie konwergencji – metodyka badań przedsiębiorstw handlowych województwa podlaskiego*, „Ekonomia i Prawo”, t. 12, nr 4/2013.
- Korzeb Z., *Ewolucja ekonomicznych funkcji państwa wobec sektora małych i średnich firm*, [w:] U. Zagóra-Jonszta (red.), *Dokonania współczesnej myśli ekonomicznej – teorie neoliberalne wobec ekonomicznej roli państwa a polityka społeczno-ekonomiczna*, AE Katowice, Katowice 2004.
- KUKE, *Handel zagraniczny Polski w 2011 r.*, Warszawa 2012, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8437/RoHZ%202011.pdf> (14.09.2013).
- Kundera J., *Trade Effects of Borders' Elimination. The Case of Poland*, „Eurolimes”, No. 13/2012.
- Laszuk M., *Wpływ przystąpienia Polski do strefy euro na wymianę handlową z krajami Unii Europejskiej oraz z państwami trzecimi*, „Ekonomia i Prawo”, t. 12, nr 1/2013, <http://dx.doi.org/10.12775/EiP.2013.013>.
- MSZ, *Euro. Wspólna waluta europejska*, Warszawa 2011.
- MSZ, *Spoleczno-gospodarcze efekty członkostwa Polski w Unii Europejskiej, Główne wnioski w związku z dziewiątą rocznicą przystąpienia Polski do UE*, Warszawa 2013.
- Prystrom J., *Innowacje w procesie rozwoju gospodarczego, Istota i uwarunkowania*, Difin, Warszawa 2012.
- Rymarczyk J., Niemiec W., *Współczesne tendencje w handlu międzynarodowym*, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Warszawa 2007.

